עג: בא לו כהן גדול פרק שביעי יומא

שלא כסדר. היה לו לשאול הירך שאול היסגירוני לפיכך השיבוהו על הראוי לשאול לשאול רשאמר. כגון שהיה הדבר נתון ואין שהות להמתין כגון הארדוף המשיגנו לקלקל: **גזירה נגיף מוגרם.** כגון של יונה כן אמיתי: **שנאמר כמשפט.** כדין שאינו חוזר: **שמאירין את דבריהם.** מפרשי את דבריהם: **משלימין את דבריהם.** כדאמרן אין גזירתן מוחזת: **לא השלימו.** שאמרו עליהן מ) בשני ימים הראשונים עני אינו ונפלו: **הם שלא ביחנו.** אורים ותומים לא מיכרו להם בשני ימים הראשונים עני אינו אינו אם לנצח אם להנצח: **באחרונה.** פירשו להם כי מחר אתנו בידך: **בולטות.** האותיות בולטות כגון ע"ין משמעון למ"ד מלוי ה"י מיהודה לומר עלה וכל אחת אינה זזה ממקומה אלא בולטת במקומה והוא מלרפן: **והא לא כתב לד".** בכל השבטים ואם צריך לה כגון והצל מציל מהיכן כתב: **שהרי שאל צדוק.** כהיה דוד בוחר מפני אבשלום: **שנאמר ויעל אביתר עד תום כל העם לעבור.** ותניא בסדר עולם ושאל באורים ותומים ולא עלתה לו ונסתלק מן ההיכל שנאמר ויעל אביתר מדקתני דבשי כהן המדבר ברוח הקודש אלמא לא בולטות ולא מלטרפות היו אלא כן למה לי רוח הקודש: **מיועי הוה מסייע.** כהן בהדי אורים ותומים הלכך אם כהן כשר היה ולאחר לשרות שכינה עליו האותיות בולטות או מלטרפות על ידו כשנשאלין בו ואם לאו לא בולטות ולא מלטרפות: **הוא זה מלך.** הא ביהושע משמעי קרא: **וכל בני ישראל אתו.** מי שכל בני ישראל אתו לעלות למלחמה אחריו:

הדרן עלך בא לו

יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וכו'. מפרש בגמרא דכל הני איקרו עינוי ובני יומ"כ ה' עינויי כתיבי והני ה' הוו דשתיה בכלל אכילה: **מלך.** דרכו ושבתו להיות נאה שנאמר (ישעיה לג) מלך ביפיו תחזינה עיניך: **והכלה.** לריכה נוי עד שתחבב על בעלה וכל שלשים יום לחופתה היא קרויה כלה: **והחיה.** יולדת: **תנעול את הסנדל.** שהלה קשה לה: **דברי רבי אליעזר.** מיכולהו קאי מלך וכלה וחיה: **גמ' לחי שיעור.** כגון פחות מכותבת הגסה שהיא שיעור ליום"כ כדתנן מתני' וכי לא שלים שיעורא כרת ליכא איסורא איכא: **חצי שיעור.** כלומר פחות מכשיעור אסור מן התורה לקמן בשמעתא דריש ליה מכל תלב: **שאסור מדרבנן.** ומתני' נמי מדרבנן קאמר: **אי הכי.** דלריש לקיש אסור מיהא מדרבנן לא ניחייב עליה קרבן שבועה הנשבע שלא יאכל חצי שיעור מדבר אסור ואכל לא ניחייב עליה קרבן שבועת ביטוי דהא קיימא לן במסכת שבועות (דף כז.) נשבע לקיים את המצוה ולא קיים פטור או נשבע לבטל ולא בטל פטור: **ורבי שמעון פוטר.** מקרבן שבועה: **מושבע ועומד הוא.** והוה ליה נשבע לקיים את המצוה: **בכולל.** שבועה שלא אוכל לא בשר שחוטה ולא בשר נבילה דמנו דחיילא אהתירא חיילא נמי אאיסורא ורבי שמעון פוטר דלית ליה איסור כולל ולא אמרינן מגו: **ורישׁ לקיש אמר אי אתה מוצא.** שיהא חייב קרבן שבועה על הנבילה אם אכל כזית שהוא מושבע עליו מהר סיני אלא באוכל חצי שיעור אשינו מושבע עליו מסיני ובשבועתו נאסר עליו: **כמפרש.** שלא לאכול אפילו חצי שיעור: **ואליבא דרבנן.** דאמרי בשבועות (דף יט:) דהנשבע שלא לאכול אתם אוסר עצמו בכשיעור: **או בכפסס.** מצית לאוקומה ומיהו כשאכל לא אכל אלא חצי שיעור אשינו מושבע עליו ידי שבועה שלא לאכול אתם נאסר בו: ואליבא

יום הכפורים כו'. סדר המסכתא תחילה נקט ז' ימים קודם יום הכפורים והדר נקט ליל יום הכפורים והדר נקט סדר עבודת היום והשתא נקט הלכות היום לענין איסור והיתר: כיון

שלא בסדר והחזירו לו בסדר וכיון שידע ששאל שלא בסדר חזר ושאל בסדר שנאמר [1]היסגירו בעלי קעילה אותי ואת אנשי ביד שאול ויאמר ה' יסגירו ואם הוצרך הדבר לשנים מחזירין לו שנים שנאמר [2]וישאל דוד בה' לאמר הארדוף אחרי הגדוד הזה האשיגנו ויאמר (ה') לו רדוף כי השג תשיג והצל תציל אף על פי שגזירת נביא חוזרת גזירת אורים ותומים אינה חוזרת שנאמר [3]במשפט האורים למה נקרא שמן אורים ותומים אורים שמאירין את דבריהן תומים שמשלימין את דבריהן וא"ת בגבעת בנימין מפני מה לא השלימו [6]הם שלא ביחנו אם לנצח אם להנצח ובאחרונה שביחנו הסכימו שנאמר [4]ופנחס בן אלעזר בן אהרן עומד לפניו בימים ההם לאמר האוסיף עוד לצאת למלחמה עם בני בנימין אחי אם אחדל ויאמר ה' עלו כי מחר אתננו בידך כיצד נעשית רבי יוחנן אומר [א]בולטות ריש לקיש אומר מצטרפות והא לא כתיב בהו צד"י [א] אמר רב שמואל בר יצחק [2]אברהם יצחק ויעקב כתיב שם והא לא כתיב טי"ת אמר רב אחא בר יעקב שבטי ישורון כתיב שם מיתיבי [3]כל כהן שאינו מדבר ברוח הקודש ושכינה שורה עליו אין שואלין בו [6]שהרי שאל צדוק ועלתה לו אביתר ולא עלתה לו שנאמר [5]ויעל אביתר עד תום כל העם וגו' סיועי הוה מסייע בהדייהו: ואין שואלין אלא למלך: מנא הני מילי [6]אמר רבי אבהו דאמר קרא [3]ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים וגו' הוא זה מלך וכל [בני] ישראל אתו זה משוח מלחמה וכל העדה זו סנהדרין:

הדרן עלך בא לו כהן גדול

יום [1]הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה ובסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המטה [2]והמלך והכלה ירחצו את פניהם [3]והחיה תנעול את הסנדל דברי רבי אליעזר וחכמים אוסרין [4]האוכל ככותבת הגסה כמזה וכגרעינתה [5]והשותה מלא לוגמיו חייב [6]כל האוכלים מצטרפין לכבותבת וכל המשקין מצטרפין [7]למלא לוגמיו [8]האוכל ושותה אין מצטרפין: **גמ'** אסור ענוש כרת הוא אמר רבי אילא ואיתימא רבי ירמיה לא נצרכה אלא לחצי שיעור הניחא למאן דאמר חצי שיעור אסור מן התורה אלא למאן דאמר חצי שיעור מותר מן התורה מאי איכא למימר דאיתמר חצי שיעור רבי יוחנן אמר [9]אסור מן התורה ריש לקיש אמר מותר מן התורה הניחא לרבי יוחנן אלא לריש לקיש מאי איכא למימר מודה ריש לקיש שאסור מדרבנן אי הכי לא ניחייב עליה קרבן שבועה אלמא [10]תנן לשבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב ורבי שמעון פוטר והוינן בה אמאי חייב מושבע ועומד מהר סיני הוא רב ושמואל ורבי יוחנן דאמרי בכולל דברים המותרים עם דברים האסורין וריש לקיש אמר אי אתה מוצא אלא במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן או בסתם ואליבא

יהודה בתחילה יכן היה מני לקמיי והא לא כתיב קו"ף ועל זה יתרן אברהם יפתח ויעקב כתוב שם ובירושלמי נמי לא הכי הא לא כתוב תל"ש ומתרץ אברהם יפתח ויעקב כתוב שם: **הדרן עלך פרק בא לו**

פרק ח יום הכפורים אסור באכילה ובשתיה וברחיצה וכסיכה כו'. לכאורה משמע שכל אלו הענויים חוץ מהאכילה ושתיה מדרבנן מדליכא נהו כרת רק באכילה ושתיה כדאמרינן בגמרא וגם מדאמרינן למלך ומלכה לרחוץ ושים חטטין בראשו אם כדרכו אאיתרבו. ומשנינן סיועי מסייע הנשאל בהדי אורים ותומים. ירושלמי וישאל דוד בה' לאמר הארדוף אחרי הגדוד הזה האשיגנו, דוד ביקש רחמים ה' אלהי ישראל הגד נא לעבדך, תרע לך שהרא כן שהרי ב' שאל והשיבוהו ג', שנאמר ויאמר לו דרוף כי השג תשיג והצל תציל. אית חנא תני הקול היה שומע שנאמר ויישמע את הקול מדבר אליו, ואית חנא תני הכתב היה בולט, והיה כתוב בהן אברהם יצחק ויעקב, כל אלה שבטי ישורון היה חקוק עליהן. ואין נשאלין אלא למלך ולכ"ד ולמי שצורך הצבור בו, מנא לן, ולפני אלעזר הכהן יעמוד, הוא זה המלך, אתו זה משוח מלחמה, וכל העדה זו סנהדרין.

הדרן עלך בא לו כהן גדול

יום הכפורים אסור באכילה כו'. אוקימנא לבתיתין דקתני אסור באכילה חצי שיעור, אבל האוכל בשיעור חייב כרת.

עין משפט נר מצוה

לא א מיי' פ"י מהל' כלי מקדש הלכה יא:
ב [מיי' פ"ט שם הלכה ז]:
לב ג מיי' שם פ"י הלי' י:
א ד מיי' פ"ח מהלכות שביתת עשור הלכה ד ה סמג לאוין סט ועשין לב טוש"ע ח"מ סימן תריח סעיף ג [וסימן תרטו סעיף ג]:
ב ה מיי' שם פ"ג הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סימן תריג סעיף י:
ג ו מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סימן תריד סעיף ג:
ד ז ח ט י מיי' שם פ"ב הלכה ח סמג לאוין שם טוש"ע שם סימן תריב סעיף ח כ ט:
ה כ מיי' שם הלכה ג [ופ"ד מהל' מאכלות אסורות הלכה כ]:
ו ל מיי' פ"ה מהלכות שבועות הלכה ה:

תורה אור השלם

1. ויאמר דוד היסגרו בעלי קעילה אתי ואת אנשי ביד שאול ויאמר יי יסגירו:
שמואל א כג יב
2. וישאל דוד ביי לאמר ארדף אחרי הגדוד הזה האשיגנו ויאמר לו רדף כי השג תשיג והצל תציל: שמואל א ל ח
3. ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני יי על פיו יצאו ועל פיו יבאו הוא וכל בני ישראל אתו וכל העדה: במדבר כז כא
4. ופינחס בן אלעזר בן אהרן עמד לפניו בימים ההם לאמר המוסף עוד לצאת למלחמה עם בני בנימן אחי אם אחדל ויאמר יי עלו כי מחר אתננו בידך:
שופטים כ כח
5. והנה גם צדוק וכל הלוים אתו נשאים את ארון ברית האלהים ויצקו את ארון האלהים ויעל אביתר עד תם כל העם לעבור מן העיר:
שמואל ב טו כד

רבינו חננאל

ואסיקנא דוד שאל שלא כסדר. וכיון שהרגיש חזר ושאל כסדר, שנאמר ויאמר דוד היסגירו בעלי קעילה אותי ואת אנשי וגו'. ואם הוצרך הדבר לשנים, מחזירין לו על שניהם שנאמר וישאל דוד בה' לאמר ארדוף אחרי הגדוד (האשיגנו) ויאמר לו רדוף כי השג תשיג והצל תציל. ואע"פ שנזירת נביא חוזרת גזירת אורים ותומים אינה חוזרת, שלא נקראו תומים אלא מפני שמשלימין דבריהן.

מסורת הש"ס

א) [שבועות לה:]. ב) טוטה מח: ע"ש. ג) סנהדרין כח. ע"ש. ד) [כלים פרק מ"כ]. ה) [ירושלמי לכתלות]. ו) [מולין נח. ומי' תוספות פסחים מד. ד"ה לענין יתום' שבועות כא: ד"ה כמי שמעון]. ז) שבועות כא: כב: כג. ח) כע"ש לכם.

הגהות הגר"א

[א] גמ' כהו לדי"ר. ר"ב וזר' יק'. וכ"ה בירושלמי:

מוסף רש"י

הם שלא ביחנו. הם לא שאלו אלא מי יעלה ולא אמרו המתנהו ריני (שבועות לה:). **ובאחרונה שביחנו.** באורים ותומים כי מחר אתנו בידך. **הסמיכו** לדבריהם (שם). **שהרי שאל צדוק** ועלתה לו. כשנכנס דוד מפני אבשלום יצא מיהושלים שאל לצדוק באורים ותומים ועלתה לו, שבשביהו, ואמר אביתר ולא עלתה לו, שנאמר ויעל אביתר. שנסתלק מן ההיכל מפני שלא נענה באורים ותומים, והכי תניא בסדר עולם בני אהרן ובכהנו מפני אבשלום יצא עמו עד שעלה במעלה הזיתים ונשאל באורים ותומים ונסתלק אביתר מן ההיכל גדולה נכנס לצוק מתתיי, דכתיב (שמואל ב טו) ויאמר המלך לצדוק הסב את הארון וגו' (סוטה מח:).

הדרן עלך בא לו. שבראשה שלא אוכל ואכל נבלות כו' חייב. קדמן שבועה (שבועות כא:) דלתיין הן לאכילה והיא הוא דדבוק עליהן (שם כב:). **ורבי שמעון פוטר.** דמושבע ועומד הוא עליהן (שם) שהרי מושבע ועומד מהר סיני על הנבלות. ילון שבועה חלה על מצוה (שם כא:). **בכולל דברים המותרים עם דברים האסורין.** כלומר אם היה נשבע על הנבלות לבדן לא היתה שבועה חלה, אבל זה שאמר לא אוכל אתם, כלל דברים המותרין והאסורין יחד ומתוך החילה שבועה על המותרין חילה נמי מדברים אסורין באיסור שבועה, ורי"ש לית ליה איסור חל על איסור אפילו על ידי כולל (שם).

תוס' ישנים

על פיו יעלה וגו': והא לא כתיב ל'. ה"ג הוה מלי למיכתב והא לא כתיב מ' כגון כי מחר אתנו בידך

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com